

۶
فصل ششم

علم و سر

درس پانزدهم: میوه‌ی هنر

درس شانزدهم: آداب مطالعه

درس هفدهم: ستاره‌ی روشن

مپوهی هنر

درس پانزدهم

املا و دانش زبانی

با توجه به متن شعر، برای هریک از نشانه‌ها، واژه‌های مناسب بنویسید.

.....	←	○	←	○	ق
.....	←	○	←	○	ق
.....	←	○	←	○	ص
.....	←	○	←	○	ص
.....	←	○	←	○	ع
.....	←	○	←	○	ع
.....	←	○	←	○	ه
.....	←	○	←	○	ه

واژه‌های زیر را از متن درس بیابید و بنویسید. ۲

.....	←	واژه‌ای پنج حرفی که حرف چهارم آن «گ» باشد.	
.....	←	واژه‌ای شش حرفی که حرف اول آن «س» باشد.	
.....	←	واژه‌ای پنج حرفی که حرف چهارم آن «ت» باشد.	
.....	←	واژه‌ای شش حرفی که حرف دوم آن «ذ» باشد.	

کدام یک از جمله‌های زیر **شبه جمله** هستند؟ ۳

یا رب

دریغ

پس اعتدال نگاه باید داشت

بار الها

گشاده است بر ما، در راستی

داستان شعر را به نثر ساده بنویسید. ۱

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

سرنوشت درختی را که امروز تبدیل به میز و نیمکت شده، از زبان خودش در پنج سطر بنویسید. ۲

.....

.....

.....

.....

.....

بازسازی : بازسازی وقایع و رویدادها یکی از راه‌های تمرین در نویسندگی است؛ می‌توان رویدادهای کوچک را به صورت یک داستان کوتاه بازسازی کرد.

۱ پایان داستان «درخت علم» را هر طور که می‌خواهید، تمام کنید.

.....

.....

.....

۲ شعر «شیر خدا» را به نثر ساده بنویسید.

.....

.....

.....

.....

۳ دریافت خود را از ضرب‌المثل «مارگزیده از ریسمان سیاه و سفید می‌ترسد»، در یک بند بنویسید.

.....

.....

.....

.....

آداب مطالعه

درس شانزدهم

املا و واژه‌آموزی

- در هر جمله، زیر شکل صحیح واژه‌های داخل کمانک، خط بکشید.
- الف) باید دانست که جماعت، (لایق — لایغ) چه نوع سخن است.
- ب) آگاه شدن از (اهوال — احوال) گذشتگان از فواید قصه‌خوانی است.
- پ) از آداب حکایت‌گویی این است که سخنان محال و (گذاف — گزاف) نگوید.
- ت) در نظم‌خوانی، چنان نکنند که (مستمع — مصتمع) ملول گردد.

در جدول زیر، واژه‌های معنی‌دار از درس آمده است، آنها را پیدا کنید و بنویسید.

ر	ی	ص	ع	م	ظ	ن	س	ذ
ا	ن	ح	م	خ	ا	ج	ت	ل
غ	ت	ف	ص	و	ر	ژ	ا	ط
ب	ع	ز	ق	ا	ل	ی	خ	غ
ی	ب	و	ه	ن	ق	د	گ	پ
م	ر	ا	ن	ی	ط	ا	ل	س
ش	ت	ل	ا	د	ت	ع	ا	ک

.....
.....

پنج واژه را که با «خوان» و «خوانی» ترکیب می‌شوند، بنویسید.

.....
.....	

۱ متن زیر را در یک بند ادامه دهید و عنوانی برای نوشته‌ی خود انتخاب کنید.

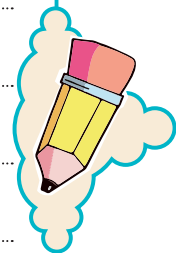
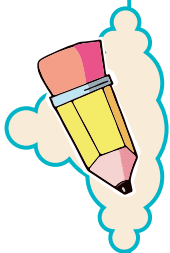
موضوع:

در اتاق نشسته بودم و به کتاب‌های کتابخانه نگاه می‌کردم. ناگهان چشمم

به کتاب

۲ یکی از حکایت‌هایی را که تا به حال شنیده‌اید، به زبان ساده بنویسید.

ضرب المثل :

عبارتی که در بردارنده‌ی نکته یا لطیفه یا پندی است و در میان مردم رایج است. استفاده‌ی به جا و مناسب از ضرب المثل، گفتار و نوشتار را شیرین و دل‌پذیر می‌کند.

۱ ضرب المثل «**کبوتر با کبوتر باز با باز، کند هم جنس با هم جنس پرواز**» را توضیح دهید.

۲ دریافت خود را از ضرب المثل «**این دغل دوستان که می‌بینی، مگسانند گرد شیرینی**»، بنویسید.

۳ دو ضرب المثلی را که در کتاب فارسی سال‌های گذشته آموخته‌اید، بنویسید.

درس هفدهم

ستاره‌ی روشن

املا و دانش زبانی

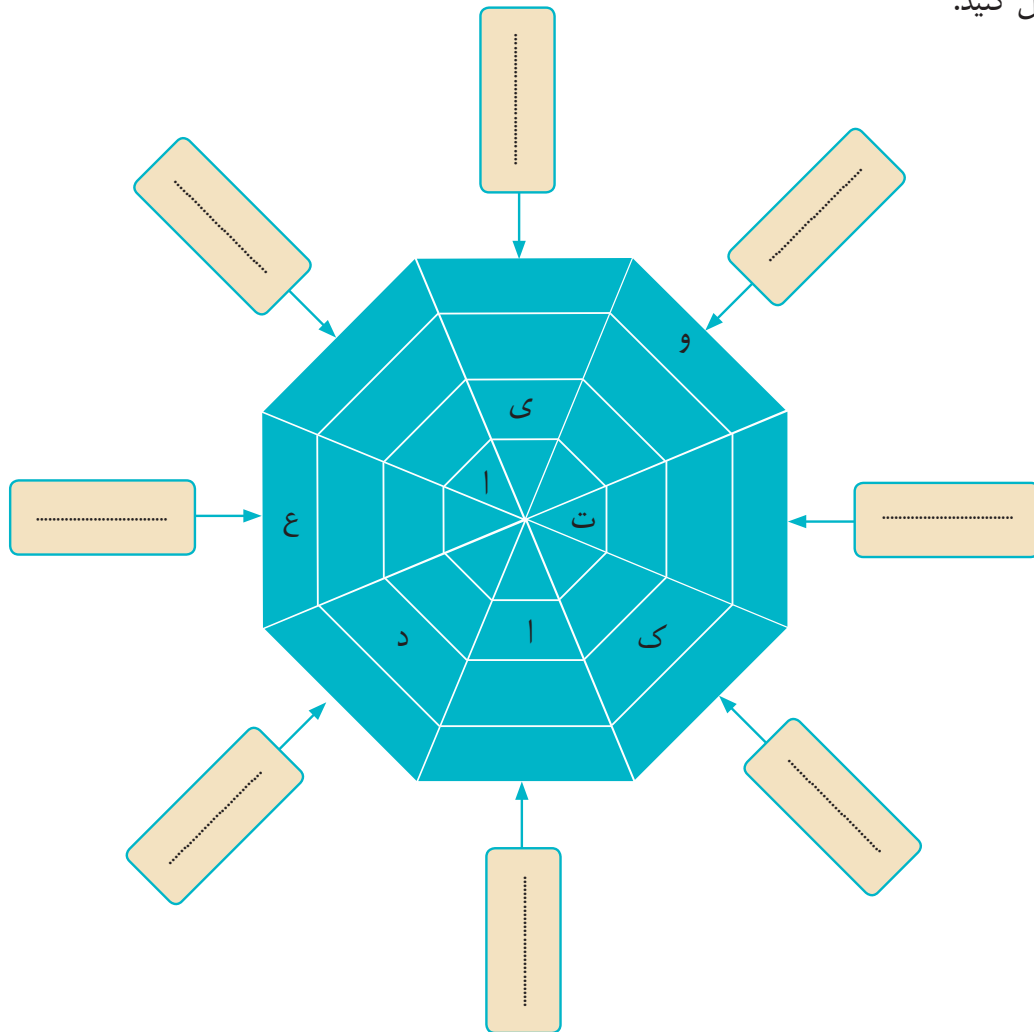
۱ از متن درس، بندهایی را که هر دو واژه‌ی مشخص شده در آن به کار رفته است، پیدا کنید و بنویسید.

الف) وصیت، عزّ و جل

ب) زینهار، حرام

۲ با توجه به حروف نوشته شده در جدول، واژه‌های چهار حرفی را از متن درس پیدا و جدول را کامل کنید.

۳ واژه‌های متضاد را در ابیات و عبارت‌های زیر بیابید.

الف) سخن در میان دو دشمن، چنان گوی که اگر دوست گردند، شرم‌زده نشوی. (سعدی)

ب) موج زخود رفته‌ای، تیز خرامید و گفت:

هستم اگر می‌روم، گر نروم نیستم. (اقبال لاهوری)

پ) دوستان و دشمنان را می‌شناسم من

زندگی را دوست دارم، مرگ را دشمن. (اخوان ثالث)

عبارت‌های زیر را مانند نمونه، به نثر ساده‌ی امروز، برگردانید. ۱

نثر کهن	نثر ساده‌ی امروز
نخست کسی، من باشم که بدو گرَوم.	من نخستین فردی باشم که به او ایمان آورم.
نیکویی گوید و زینهار بدی نکنید.	
راست گفتن، پیشه کنید.	

عبارت زیر را در یک بند، کامل کنید. ۲

از دروغ گفتن دور باش چون

.....

.....

.....

.....

.....

لطیفه‌ی ادبی: یکی از چیزهایی که به زیبایی و لطف نوشته می‌افزاید، استفاده از لطیفه است. لطیفه سخنی کوتاه و پرمعناست که به سادگی فهمیده می‌شود. لطیفه‌ها معمولاً آمیخته به طنز، حکمت و اندرز هستند و در قالب حکایت ظاهر می‌شوند.

۱ حکایت «نردبان فروش» از عبید زاکانی را بخوانید و برداشت خود را از آن در چند سطر بنویسید.
«شخصی به ملک نردبان در باغ دیگری می‌رفت تا میوه بچیند، صاحب باغ، سر رسید و گفت:

در باغ من چه کار داری؟

آن شخص گفت: نردبان می‌فروشم.

گفت: نردبان در باغ من می‌فروشی؟

گفت: نردبان از آن من است، هر جا که خواستم می‌فروشم».

۲ مفهوم ضرب المثل «به پایان آمد این دفتر، حکایت همچنان باقی است» را در یک بند توضیح دهید.

تا: حرفی است که میان عبارت‌ها و جمله‌ها می‌آید. در نمونه‌های زیر با کاربردهای آن آشنا می‌شوید:

الف) گاهی «تا» مفهوم فاصله‌ی زمانی و مکانی را بیان می‌کند. به نمونه‌های زیر، توجه کنید:

■ از تهران تا شیراز فقط دشت و طبیعت را تماشا کردم.

■ از صبح تا شب، کار می‌کنیم.

ب) گاهی کلمه‌ی «تا» به مفهوم «وقتی که، زمانی که و همین که، برای اینکه» به کار می‌رود: به نمونه‌های زیر، توجه کنید:

■ تا او را دیدم، همه‌ی پرسش‌ها را فراموش کردم.

■ خیلی دویدم که به موقع برسم؛ تا رسیدم، آنها رفته بودند.

پ) گاهی «تا» واحد شمارش هم هست. مثال:

■ او هر روز، بیست تا نان می‌گرفت.

■ به کتاب‌فروشی رفتم و دو تا کتاب خریدم.

ت) مفهوم «تا» را در هر یک از جمله‌های زیر، بنویسید.

 آنها دام و تله می‌گذارند تا تو را در دام بیندازند.

 می‌خواهم به مهدی کمک کنم تا درس‌هایش را بهتر یاد بگیرد.

 از شام تا سحر بیدار بود.

 تا کنون چند تا کتاب خوانده‌ای؟

 تا شام، نیفتاد صدای تبر از گوش.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

زمانی دهد تخت و گنج و کلاه زمانی غم و رنج و خواری و چاه

.....

چنین است، هر چند مانم دیر نه بیل سرافراز ماند نه شیر

.....

۲ برای جدول زیر، سوالات مناسب طرح کنید.

د	ی	پ	س	← ۱							
ا	س	ا	ر	آ	← ۲						
ر	ت	ر و	ف	ا	ر	ب	← ۳				
	ه	خ	و	ر	ف	← ۴					
		ت	غ	آ	م	غ	و	ر	د	← ۵	
				ا	م	ا	ن	ا	ر	گ	← ۶
				ی	ی						
					ه						

- ۱
- ۲
- ۳
- ۴
- ۵
- ۶

